

TO'QIMACHILIK SANOATINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI

Jamolliddinova Maxbuba Sotvoldiyevna

Farg'ona ICHSHUI kasb-hunar maktabi Ta'lim ustasi

Annotatsiya: *To'qimachilik sanoatining rivojlanish tendensiyalari va ularning mahsulotlari sonni oshirish, sifatni yaxshilash va yangi korxonalar va innovatsiyalar tashkil qilishda o'zining uzoq muddatli vazifalari bor. Sanoat rivojlanishning turli bosqichlarini bosib o'tdi, har bir bosqich muhim texnologik yutuqlar va ishlab chiqarish usullarining o'zgarishi bilan ajralib turadi.*

Kalit so'zlar: *sanoat inqilobi, modaning yuksalishi, yigiruv mashinalari, kimyoviy ishlov berish, mexanik ishlov berish, kompyuterni avtomatlashtirish nanotexnologiya.*

To'qimachilik sanoati uzoq va boy tarixga ega bo'lib, u ming yillarga borib taqaladi. To'qimachilik sanoati, mahsulotlar tayyorlashda boshqa texnologiyalardan farqli ravishda ishlatiladigan qadimiy sanoatkorxonalaridan biridir. Bu to'qimachilik mahsulotlarining miqdori va sifati oshishiga olib keldi va butun dunyo bo'ylab iqtisodiyotlarning rivojlanishida muhim rol o'ynadi. Bunda oddiy ko'rsatkichlar va qadimiy qo'shnilar ishlatiladi, qadimgi ko'rinishlar hamda mahsulotlar ayrimida afzalliklarni ko'rsatadi. Bu sanoat, o'rta va kichik korxonalar qatnashchilari tomonidan xalqaro darajada yuqori baholanadi.

To'qimachilik, qadimgi bir necha ko'rsatkichlarning ishlanilishi, tahlil qilinishi va ulardan foydalanishidagi rivojli institutlar orqali modernizatsiya va ishlab chiqarish qobiliyatlari kengaytirilgan. Qurilish usullari va materiallarning kengligi qadimiy va modern to'qimachilikni to'g'ri bog'lash uchun xilma-xil qo'shnilar va usullar ishlatilgan.

To'qimachilik sanoati tarix davomida ko'plab o'zgarishlarni boshdan kechirdi, bu erda rivojlanishning ba'zi asosiy bosqichlari:

1. Sanoat inqilobidan oldingi - sanoat inqilobidan oldin to'qimachilik kichik dacha sanoatlarida qo'lda ishlab chiqarilgan. Ishlab chiqarish sekin va ko'p mehnat talab qilgan, jun va zig'ir kabi tolalar yigirilib, matoga to'qilgan.

2. Sanoat inqilobi - sanoat inqilobi to'qimachilik sanoatida sezilarli o'zgarishlar bo'lib, mashinalar va zavodlar paydo bo'ldi. Yigiruv mashinalari va elektr dastgohlarining rivojlanishi to'qimachilik mahsulotlarini tezroq va arzonroq ishlab chiqarish imkonini berdi, bu esa ommaviy ishlab chiqarishga va to'qimachilik sanoatining yuksalishiga olib keldi.

3. 20-asrda ommaviy ishlab chiqarish - 20-asrda texnologiyaning rivojlanishi to'qimachilik sanoatining tez kengayishini, poliester, rayon va neylon kabi sintetik tolalarni kiritilishini ko'rsatdi. Bu davrda ishlab chiqarish samaradorligi, to'qimachilik mahsulotlarining miqdori va xilma-xilligi ortdi.

4. Tez modaning yuksalishi - Globallashuv va texnologiyaning rivojlanishi bilan ishlab chiqaruvchilar arzon va zamonaviy kiyim-kechak buyumlarini katta miqdorda ishlab chiqarishlari mumkin edi. Bu modadan chiqib ketishdan oldin qisqa vaqt ichida kiyinish uchun mo'ljallangan arzon narxlardagi kiyim-kechak buyumlarini ishlab chiqaradigan tezkor modaning o'sishiga olib keldi.

5. Barqaror va axloqiy e'tibor - To'qimachilik ishlab chiqarishining ekologik va ijtimoiy ta'siri haqida tobora ko'proq iste'molchilar xavotir bildirmoqda. Bu mahalliy manbalar, hunarmandchilik to'qimachilikning qayta tiklanishiga va barqaror va axloqiy ishlab chiqarish usullariga e'tiborning kuchayishiga olib keldi.

6. Texnologik yutuqlar - So'nggi yillarda to'qimachilik texnologiyasida to'qimachilik sanoatini o'zgartiradigan bir qancha yutuqlar bo'ldi. Misol uchun, raqamli bosib chiqarish va aqlli to'qimachilik, masalan, taqiladigan texnologiyalar innovatsiyalarning keyingi to'lqiniga yetakchilik qilmoqda.

Sanoatdan oldingi inqilob, shuningdek, hunarmandchilik davri deb ham ataladi, to'qimachilik sanoati rivojlanishining eng dastlabki bosqichi edi. Bu davrda to'qimachilik kichik dacha sanoatlarida qo'lda ishlab chiqarilgan, jun va zig'ir kabi tolalar yigirilib, matoga to'qilgan. Ishlab chiqarish jarayoni sekin va ko'p mehnat talab qiladigan bo'lib, ishlab chiqarilgan to'qimachilik turlari cheklangan edi.

Bu davrdagi hunarmandchilik texnikasi yigiruv va to'quvchilikni o'z ichiga olgan bo'lib, buning uchun malakali ishchilar kerak edi. Yigiruv yigiruv g'ildiragi bilan amalga oshirildi va ip to'quv dastgohiga olib borildi va u erda matoga to'qildi. Bo'yoqchilar matoga rang qo'shish uchun mas'ul edilar va tikuvchilar tayyor to'qimachilikdan kiyim tikdilar.

Sanoat inqilobigacha bo'lgan davrda to'qimachilik turlari cheklangan va ishlab chiqarish sust bo'lgan bo'lsa, bu davr to'qimachilik sanoatining rivojlanishiga muhim hissa qo'shdi. Hunarmandchilik texnikasi to'qimachilik mahoratini avloddan-avlodga o'tkazish imkonini berdi va turli hududlarda hunarmandchilik an'analarini shakllantirishga yordam berdi.

Qo'lda ishlangan to'qimachilikning afzalliklariga qaramay, bu davrda to'qimachilik ishlab chiqarishga to'sqinlik qiladigan bir qator kamchiliklar mavjud edi. Masalan, ishlab chiqarish sekin va ko'p vaqt talab qiladigan bo'lib, ishlab chiqarilgan to'qimachilik turlari cheklangan edi. Bundan tashqari, qo'llanilgan hunarmandchilik texnikasi kengaytirib bo'lmas edi, bu esa ishlab chiqaruvchilarning to'qimachilikka o'sib borayotgan talabni qondirish qobiliyatini cheklab qo'ydi.

Sanoat inqilobi 18-19-asrlarda to'qimachilik sanoatida jadal texnologik taraqqiyot davri bo'ldi. Bu davr qishloq xo'jaligidagi kichik ishlab chiqarishdan mashinalar bilan ishlaydigan fabrikalarda to'qimachilik mahsulotlarini ommaviy ishlab chiqarishga o'tish davrini belgilab berdi.

Sanoat inqilobi davrida yigiruv jenni, suv ramkasi va elektr dastgohi kabi asosiy ixtirolar yigiruv va to'quvni mexanizatsiyalashgan holda ishlab chiqarish quvvatini sezilarli

darajada oshirdi va mehnat xarajatlarini kamaytirdi. Bu davrda, shuningdek, ishlab chiqarish jarayonlari, transport va aloqada inqilob qilgan bug' quvvati va bug' dvigatelining rivojlanishiga o'tish sodir bo'ldi.

Sanoat inqilobining to'qimachilik sanoatiga ta'siri katta bo'ldi. Ishlab chiqarishni mexanizatsiyalash to'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarishni ko'paytirishga olib keldi, bu esa arzon narxlarda keng turdagi mahsulotlarni olish imkonini berdi. Bu to'qimachilik mahsulotlariga bo'lgan talabning oshishiga olib keldi va bu sanoatning o'sishini yanada kuchaytirdi.

Biroq, fabrika ishlab chiqarishiga o'tish mehnatga sezilarli ta'sir ko'rsatdi, bu esa to'qimachilik fabrikalarida uzoq ish vaqti va yomon mehnat sharoitlariga olib keldi. To'qimachilikka bo'lgan talabning ortishi, shuningdek, paxta kabi tabiiy resurslarning ekspluatatsiyasiga olib keldi, bu mustamlakachilik va atrof-muhitning buzilishiga yordam berdi.

O'zining kamchiliklariga qaramay, sanoat inqilobi to'qimachilik sanoati rivojlanishidagi eng muhim bosqichlardan biri bo'lib qolmoqda. Ishlab chiqarishni mexanizatsiyalash to'qimachilik sanoatini iqtisodiy o'sish va zamonaviy sanoat texnikasini rivojlantirishning asosiy harakatlantiruvchi kuchiga aylanish imkonini berdi. Bu davrda amalga oshirilgan innovatsiyalar to'qimachilik sanoati va boshqa sohalarda kelajakdagi yutuqlarga yo'l ochdi.

To'qimachilik sanoatining rivojlanishida texnologik taraqqiyot katta rol o'ynadi. Bu yutuqlar to'qimachilik mahsulotlarining sifati, miqdori va iqtisodiy samaradorligini oshirdi.

To'qimachilik sanoatidagi asosiy texnologik yutuqlarga quyidagilar kiradi:

1. Yigiruv mashinalari: Yigiruv jenny, suv ramkasi va elektr dastgohi yigiruv va to'quvni mexanizatsiyalashtirdi va ip va mato ishlab chiqarishni ko'paytirdi. Ushbu mashinalarning rivojlanishi ommaviy ishlab chiqarishni osonlashtirdi, bu esa to'qimachilik mahsulotlarini etkazib berishning ko'payishiga olib keldi.

2. Kimyoviy ishlov berish: Bo'yash va bosib chiqarish kabi kimyoviy ishlov berish texnikasining rivojlanishi to'qimachilikka kengroq rang va naqsh qo'shish imkonini berdi. Bu to'qimachilik dizaynida ko'proq ijodkorlik va moslashuvchanlikni ta'minlash imkonini berdi.

3. Mexanik ishlov berish: tarash mashinalari, taroqlash mashinalari va chizma romlari kabi mashinalarning joriy etilishi tolalar sifatining bir xilligini ta'minladi, natijada to'qimachilik yanada mustahkam va bardoshli bo'ldi.

4. Kompyuterni avtomatlashtirish: To'qimachilik ishlab chiqarishda kompyuterni avtomatlashtirishdan foydalanish mahsuldorlik va sifatni oshirdi. Kompyuter quvvatli dizayn (SAPR) va kompyuter yordamida ishlab chiqarish (CAM) dizaynlarni to'g'ridan-to'g'ri mashinalarga o'tkazish imkonini beradi, chiqindilarni kamaytiradi va xatolarni kamaytiradi.

5. Nanotexnologiya: Nanotexnologiya to'qimachilik sanoatida o'z-o'zini tozalaydigan matolar va o'rnatilgan sensorlar va elektronika bilan aqlli to'qimachilik kabi yangi materiallar va ilovalarga olib keldi.

Umuman olganda, texnologik taraqqiyot to'qimachilik sanoatini o'zgartirib, tezroq ishlab chiqarish, katta ijodkorlik, samaradorlikni oshirish va mahsulot sifatini oshirish imkonini berdi. Ushbu yutuqlar to'qimachilik sanoatiga o'zgaruvchan iste'mol talabiga moslashishga imkon berdi va jahon iqtisodiyotiga muhim hissa qo'shmoqda. To'qimachilik sanoatining hunarmandchilik davri rivojlanishning keyingi bosqichlariga asos solib, to'qimachilik mahoratining qiymatini namoyish etdi. Biroq, qo'lda ishlangan to'qimachilikning cheklovlari, oxir-oqibat, yangi texnologiyalar va ishlab chiqarish jarayonlarining rivojlanishiga olib keldi, bu esa yanada samarali va kengaytiriladigan to'qimachilik ishlab chiqarish imkonini berdi. To'qimachilik sanoati tarix davomida sezilarli o'zgarishlarga duch keldi va sanoat texnologiya, iste'molchilarning xatti-harakatlari va global tendentsiyalardagi o'zgarishlarga javoban rivojlanishda davom etmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Wadsworth, A. P. Modernising textile production: An international study. Routledge. 1996.
2. Cunnington, P. E. The story of textiles: A bird's-eye view of the history, methods, and economic importance of the textile industry in America and the world. Dover Publications. 2013.
3. Morris, R. Cloth: A visual history of textiles. Smithsonian Books. 1998.
4. Avazjono'g'li, V. D., & Esonalio'g'li, M. Y. (2022). Use and importance of three-dimensional images in fields. Journal of Ethics and Diversity in International Communication, 2(2), 1-4.
5. Zokirov, S. I., Sobirov, M. N., Tursunov, H. K., & Sobirov, M. M. (2019). Development of a hybrid model of a thermophotogenerator and an empirical analysis of the dependence of the efficiency of a photocell on temperature. Journal of Tashkent Institute of Railway Engineers, 15(3), 49-57.
6. Горовик, А. А., & Турсунов, Х. Х. У. (2020). Применение средств визуальной разработки программ для обучения детей программированию на примере Scratch. Universum: технические науки, (8-1 (77)), 27-29.
7. Tursunov, H. H., & Hoshimov, U. S. (2022). TA'LIM TIZIMIDA KO'ZI OJIZ O'QUVCHILARNI INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI FANIDA O'QITISH TEXNOLOGIYALAR. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(5), 990-993.
8. Hamidullo o'g'li, T. H. (2022). HOZIRGI KUNNING DOLZARB IMKONIYATLARI. JAWS VA NVDA DASTURLARI. Scientific Impulse, 1(2), 535-537.
8. Hamidullo o'g'li, T. H. (2022). NEYRON TARMOQLARNING TASNIFI. Scientific Impulse, 1(3), 757-763.

9. Hamidullo o'g'li, Tursunov Hojiakbar, and Boymuratov Erkin Kamolovich. "IMKONIYATI CHEKLANGAN O 'QUVCHILAR BILAN ISHLASH TAJRIBASI." Scientific Impulse 1.7 (2023): 648-653.
10. Ramazanovich, M. N., & Abdunazarovich, P. B. (2021). Protection of Family and Youth in the Constitution of the Republic of Uzbekistan. Middle European Scientific Bulletin, 18, 221-223.
11. Расулов, Х. М. (2021). ВЫБОРНЫЙ ЯВЛЕНИЕ И ПРОБЛЕМА СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ЭЛЕКТРОКУЛЬТУРЫ НАСЕЛЕНИЯ. Восточно-европейский научный журнал, (11-6 (75)), 28-32.
12. Rasulov, H. M. (2021). ELECTION PHENOMENON I THE PROBLEM OF IMPROVING THE ELECTRIC CULTURE OF THE POPULATION. ВОСТОЧНО ЕВРОПЕЙСКИЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ, 75(part 6), 28.
13. Расулов, Х. М. (2022). СИЁСИЙ МУНОСАБАТЛАРДА СИЁСИЙ МАДАНИЯТ. Academic research in educational sciences, 3(NUU Conference 2), 863-867.
14. Rasulov, H. M. (2021). ELECTION PHENOMENON I THE PROBLEM OF IMPROVING THE ELECTRIC CULTURE OF THE POPULATION. ВОСТОЧНО ЕВРОПЕЙСКИЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ, 75(part 6), 28.
15. Расулов, Х. М. (2020). ТЕХНОЛОГИИ ОБЪЯСНИТЕЛЬНО-РЕПРОДУКТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ. Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук, (3), 45-49.
16. Расулов, Х. М. (2020). JAMOATCHILIK NAZORATI VA RAHBAR KADRLAR FAOLIYATI SIYOSIY-HUQUQIY MADANIYAT IFODASI SIFATIDA. Журнал Социальных Исследований, 3(4).
17. Расулов, Х. М. (2022). МАЪНАВИЙ ТАРҒИБОТДА ИЛҒОР ХОРИЖИЙ ТАЖРИБАЛАР. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(10-2), 818-826.
18. Mamanovich, R. H. (2022). The mass media as a subject of political and legal propaganda. European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies, 2(10), 122128.
18. Ramazanovich, N. M., & Abdurasulovich, E. B. (2022). CONSTITUTIONAL STATUS OF POLITICAL PARTIES. Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL), 3(11), 79-88.
19. Ramazanovich, N. M., & Abdurasulovich, E. B. (2022). PROCEDURE FOR REGISTRATION OF PUBLIC ASSOCIATIONS. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3(11), 740-746.
20. Ramazanovich, N. M., & Mamanorov, K. (2022). PECULIARITIES OF CONSTITUTIONAL-LEGAL RELATIONS. Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL), 3(11), 89-94.
21. Ramazanovich, N. M., & Alisherovich, A. A. (2022). CONSTITUTIONAL STATUS OF THE FAMILY IN UZBEKISTAN. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3(11), 732-739.

22. Ramazanovich, N. M., & Mamanorov, K. (2022). CONSTITUTIONAL-LEGAL RELATIONS, THEIR SUBJECTS, OBJECTS AND TYPES. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3(11), 747-756.

23. Normamat Mallaev Ramazanovich. (2022). CONSTITUTIONAL-LEGAL STATUS OF MASS MEDIA. Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL), 3(11), 70–78.

24. Normamat Mallaev Ramazanovich, & Khaitmurod Mamanorov. (2022). PECULIARITIES OF CONSTITUTIONAL-LEGAL RELATIONS. Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL), 3(11), 89–94.

25. Ramazanovich, Mallaev N. "Comparative Analysis of National and Foreign Experiences on the Example of the Constitutional and Legal Basis of Ecological." International Journal of Innovations in Engineering Research and Technology, no. 2, 2020, pp. 1-5.

26. Normamat Mallaev Ramazanovich, IMPORTANCE AND ANALYSIS OF THE CONCEPT OF CIVIL RIGHTS , Web of Scientist: International Scientific Research Journal: Vol. 3 No. 10 (2022): wos

27. Кушоков, С. (2021). Сополли ва Жарқўтон маданиятида дафн маросимлари. Общество и инновации, 2(11/S), 150-154.

28. Kushokov, S. Y. (2021). The Role of Zoroastrianism in the Ancient State of Bactria. World Bulletin of Social Sciences, 4(11), 69-72.

29. Yusupovich, K. S. (2020). The Emergence Of Religious Views Is Exemplified By The Southern Regions. The American Journal of Social Science and Education Innovations, 2(10), 143-145.

30. Yusupovich, K. S. (2021). Қадимий Дафн Маросимларидаги Анъана Жараёнлари Ўзбекистон Жануби Мисолида. BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIIY JURNALI, 1(6), 72-77.

31. Сафарали, К. Ю. (2020). Чорвадор Қабилалар Дафн Маросимлари Ва Уларнинг Хусусиятлари. Взгляд В Прошлом, 3(4).

32. Сафарали, К. Ю., & Хуррамов, М. (2022). ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ МАЛАЙЗИЯ ҲАМДА ИНДОНЕЗИЯ ДАВЛАТЛАРИ БИЛАН ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ ВА МАДАНИЙ СОҲАЛАРДАГИ ҲАМКОРЛИГИ. BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIIY JURNALI, 176-186.

33. Kushokov, S. Y., & Ahmedov, S. (2021). THE STRUCTURE OF TURKISH TRIBES IN CENTRAL ASIA AND ITS HISTORICAL IMPORTANCE. European Scholar Journal, 2 (10), 25-27. Of Two Languages, Settlement And Livestock Tribes. The American Journal of Interdisciplinary.